

עונג שבת

שב"ק פר' בלק תשפ"ו	שנה מ"ו	גליון מס' 2299 / מערכת 0556726054
--------------------	---------	-----------------------------------

לא תלך עמהם [כ"ב, י"ב]

גדול על כל המלכים כולם, ולא יצטרך לכספו וזהבו של בלק.

וכבר מצינו שברך את עצמו [כ"ג, י'] "תמות נפשי מות ישרים" ולא נתקיימה ברכתו, אלא שהיתה אחריתו רעה ותקוותו מפח נפש שהרי מת במיתה משונה. נמצאת למד שלא היה כח בדבורו לקללם, זהו מצד דבורו, אבל מצד חכמתו, יכל להזיק בעצות רעות, והיות וגלוי וידוע לפניו יתברך דבר המגפה העתידה להיות ע"פ עצתו, וכדי שלא יאמרו שבשביל קללתו של בלעם באה המגפה, לכן מנעו הקב"ה מלקלל, ונאמר לו לא תלך עמהם וכו', אבל וודאי שלא היה לבלעם שום כוח מצד דבורו, לא בברכה ולא בקללה, ורק מצד חכמתו יכל להשפיע.

גדר מזה וגדר מזה [כ"ב, כ"ד]

לישראל לקללם, לכן בא הגל שהיה עד ביניהם להזיקו, כדכתיב ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר, הוא הגל, הוא הגדר, ועל זה נעשה חגיר שנאמר "וילך שפי".

[חזקוני]

מקשה רבינו בחיי "וכאן יש לשאול, האם היה כוח לבלעם להזיק ולקלל? ואם תאמר שהיה, יתכן שיהיה כוח לבשר ודם לשנות גזרת הבורא? ואם הקב"ה אמר על ישראל "כי ברוך הוא" איך יש כוח בקללתו לשנות מה שגזר, ואם תאמר שלא היה ממש בקללה, א"כ למה מנעו הקב"ה ואמר לו "לא תאור את העם" יקלל בלעם כל היום ובלבד שיברך הקב"ה כעניין שכתוב [תהלים ק"ט, כ"ח] "יקללו המה ואתה תברך".

והתשובה בזה כי בלעם בוודאי שלא היה כוח בדברו כלל שתחול ברכתו או קללתו, כי אילו היה כוח בדבורו לברך או לקלל, למה לא ברך את בלק ועמו, או למה חמד את הכסף והזהב של בלק, שיברך את עצמו שיהיה מלך

יש מפרשים [תנחומא] שאותו הגדר הוא הגל שהיה בין יעקב ללבן הארמי, וכפי שהגמ' אומרת במס' סנהדרין ק"ה: שבלעם הוא לבן, הוא כושן רשעתיים, והוא הלך עכשיו ועבר על הגל [היינו על הברית שכתו לבן ויעקב] להרע

ברכת המצוות – הכרת הטוב – האבודרהם [שחרית נט"ו] כתב שהטעם שנצטוונו לברך את ה' על כל המצוות, לפי שבחר בנו וקדשנו במצוותיו וזו כהכרת הטוב על שזיכנו במצוות.

הלכות קדושת בית-הכנסת

תנאי אפי' בזמן בנין ביהכ"נ [עי' בה"ל ס"ר ס' קנ"א ושעה"צ ס"ק ד']. ה. כשנכנס לביהכ"נ לקרוא לחבר וכיו"ב ואמר הלכה או פסוק, אז לא צריך לשבת, ונהגו גם היום לשבת. ו. מצוה להיכנס לביהכ"נ בפתח אחד ולצאת בפתח אחר, שנראה כחיוב ביהכ"נ, ויל"ע אם גם כששני הפתחים ברווח אחד של ביהכ"נ יש להקפיד על כך. ז. מותר להיכנס לביהכ"נ עם סל דזה דומה לתרמילו דשרי [קנ"א ס"ה]. [טל 5708673]

אם הייתי אויבער חכם – הייתי מפסיד!

נוסע אפוא, ברכבת של השעה תשע. הוא הוציא מכיסו צ'ק, ורשם עליו סכום שמספיק לשיבת פוניבז' לחצי שנה... "זהו הצ'ק שאתם רואים כאן לפניכם" אמר הרב. והוא הוסיף ואמר: "לא באתי להראות לכם את הצ'ק כדי להראות שלא הפסדתי מתפילה בצבור! זה דבר פשוט, אין צורך להראותו! באתי רק לספר כי אם הייתי 'אויבער חכם', מתפלל ביחידות כדי להגיע לרציף ברבע לשמונה, הייתי ממתינ שם מקסימום עד שמונה, עד יציאת הרכבת, ולאחר מכן עוזב את המקום! פשיטא שלא הייתי מחכה שם עד רבע לתשע! הייתי אומר לעצמי שבוודאי חלו שינויים בתוכניותיו של העשיר, והייתי חוזר לכאן בלי הצ'ק הזה..."

"בטח בה' ועשה טוב" – אדם שחי באמונה ובביטחון בה', יודע כי רק ה' מנהל את העולם, יכול לחיות חיים מאושרים, חיים של עשיית טוב, מתוך ידיעה ברורה כי הוא לא ירוויח כלום אם הוא יהיה "אויבער חכם" וירוק, ויריב, ויתקוטט, ויתמרן, וישתגע, ויעשה ככה, ולא יעשה ככה... "בטח בה' ועשה טוב!"

נסיים בדבר הרשב"א שמבאר את דברי הגמ' במסכת ברכות [י':] שבתפילת שמונה עשרה צריך המתפלל לכוון את רגליו, ולהעמידן צמודות זו לזו, שבזה בא האדם לרמוז כי מבחינתו הוא לא מסוגל לעשות כלום! רגליו כבולות, קשורות! אין בידי לקרב את המועיל ולא להרחיק את המזיק, אלא הכל מידיו של הקב"ה!

[אדרבה תן בלבנו]

א. לעזרת נשים יש גם כן קדושת ביהכ"נ, כיון שמיחדת לתפילה ומה לי תפילת גברים או נשים [כ"כ בפמ"ג קנ"א א' וכן בעה"ש ס' קנ"ד]. ב. לרחבת בית הכנסת הוא השטח שלפני היכל ביהכ"נ אין קדושה, דאף שמתפללים בו זה רק באופן עראי. ג. דירה ששכרו למקום תפילה יש להחמיר לנהוג בה קדושה [בה"ל ס' קנ"ד]. ד. סעודה שלישית בביהכ"נ, בשו"ת הר צבי ח"א ס' ע"ג מסיק לאסור, אמנם המקלים סומכים על השיטות שמועיל באחת הפעמים, לאחר שחזר הרב מפוניבז' מחו"ל, הוא נעמד על יד הבימה בישיבה, הוציא מכיסו צ'ק גדול, הראה אותו לבחורים ואמר, בואו ואספר לכם את סיפורו של הצ'ק הזה: הסתובבתי בפרנקפורט לצורך גיוס כספים. הלכתי לשטיבלך ועברתי מאיש לאיש לבקש את נדבתו. והנה ניגש אלי יהודי, רבי יעקב רוזנהיים, ואומר לי שאין זה 'כבוד התורה' לאסוף כספים בצורה שכזאת. הוא הזמין אותי לחדרו, ובנוכחותי הזמין לי תור אצל גבירים, עשירים, כמנהגם של רבנים חשובים ולא כמו איזה שנוור. הוא טלפן לאחד העשירים ואמר לו כי הפוניבז'ער רב נמצא כאן, וכי הוא מעוניין להיפגש עמו. העשיר אמר כי הוא יוצא מהעיר למחרת בבוקר ברכבת שיוצאת בשעה שמונה, והוא מסכים שהרב יחכה לו ברציף בשעה רבע לשמונה. למחרת, מספר הרב מפוניבז', התעוררתי קצת מאוחר, ונוכחתי לדעת כי אם אלך להתפלל בצייור לא אספיק להגיע לרציף הרכבת בזמן. אמרתי לעצמי: 'הן הגעתי לכאן לאסוף כספים ולא למען עצמי. אני אוסף לצרכי תורה, תורה דרבים, אתפלל פעם אחת ביחידות. אך מיד אמרתי לעצמי: 'לא יתכן שאפסיד בגלל זה תפילה בצייור! עוד לא נולד אדם שנגרם לו נזק מכיוון ששמע בקולו של הקב"ה! והלכתי להתפלל בצייור. סיימתי להתפלל בשעה שמונה וחצי! לא היה כל טעם ללכת לרציף... החלטתי, בכל זאת, לעשות השתדלות, הלכתי לרציף הגעתי בשעה שמונה וארבעים... לא עברו יותר משלוש דקות, והנה העשיר מגיע במרוצה, ובעודו מתנשף, החל להתנצל בפני על האיחור, והסביר כי אחר את הרכבת של השעה שמונה והוא

לע"נ רב אהרון שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל